

A MAÚT ASZFALTUTAK MUNKABIZOTTSÁGÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

A 43. sz. főút felújításával kapcsolatosan a Magyar Útügyi Társasághoz állásfoglalásra történő felkérés érkezett, amely az aszfaltokra a 2008. évben hatályba lépett ÚME-sorozatra vonatkozik. Az állásfoglalást a megrendelő Magyar Közút Kht. részéről dr. Rigó Mihály, a Vállalkozó Euroaszfalt részéről Zsigmond József egyaránt kérte.

Az Aszfaltutak Munkabizottsága a február 12-én tartott ülésének egyik napirendi pontjaként az állásfoglalás kérésében felvetett kérdéseket áttanulmányozta. A munkabizottság tagjainak közös állásfoglalását az alábbiakban adjuk meg.

1. ÁLTALÁNOS VÉLEMÉNY

A munkabizottság örömmel fogadta az állásfoglalás-kérést, mert ezt tartja helyes és hosszabb távon konstruktív megoldásnak abban az esetben, ha a gyakorlatban vita alakul ki a felek között a szabályozások értelmezéséről.

Javasolja, hogy a MAÚT elnöksége foglalkozzon a kérdéssel és meg kellene próbálni a különböző nézeteket *intézményesítve* összehangolni.

A civil alapú szakmai szervezetek létének ez az egyik legfontosabb eleme, hogy a különböző nézeteket ütköztetve szakmailag korrekt szabályozások, iránymutatások jöjjenek létre.

2. A RÉTEG HÉZAGTARTALMA

A beküldött anyagból kitűnően a probléma alapvetően az volt, hogy a felújított szakasz egyes pontjaiban a réteg hézagtartalma kisebb az ÚT 2-3.302 által megengedett minimális értéknél.

A konkrét esetet leíró állásfoglalásból az állapítható meg, hogy az alsó határértéknél alacsonyabb hézagtartalom-értékeket a megrendelői kontrollvizsgálat eredményei mutatták.

Az adott információs szinten a munkabizottság három lehetséges problémát vizsgált:

- a) A réteg hézagtartalmának konkrét értékével kapcsolatos előírás
- b) A különböző vizsgálólaboratóriumok közötti eltérés
- c) Az ellenőrző vizsgálatok szerepe a megfelelésigazolásban

Ad a)

A Munkabizottság álláspontja az, hogy ÚT 2-3.302:2008 előírás 2.3.2.2 pontjában részletezett réteg-hézagtartalom követelmény, továbbá a 3.3 pontban szereplő követelményérték *alatti* megvalósult hézagtartalom az előírásnak megfelelőre beépítést jelent és annak semmiféle átvételi, díjleszállítási következménye nincs.

Ad b)

A problematika leírásából a munkabizottság számára az tűnik ki, hogy a vita alapvetően a vállalkozói és a megrendelői ellenőrző vizsgálati eredmények közötti eltérésből fakad.

A beadvány azonban számos – a mintavételekkel és a vizsgálatok végrehajtásával kapcsolatos – részletkérdésre nem tért ki. Nem tudjuk például, hogy „*azonos*” mintának tekinthetők-e a laboratóriumok által vizsgált minták?

Egyértelmű azonban, hogy két különböző laboratórium által megadott vizsgálati eredmény közötti eltérés terjedelmét *azonos mintán* történt vizsgálat esetében a vizsgálati előírásban szereplő *összehasonlíthatósági terjedelem* meghatározó-sával lehet értékelni. Ha az eredmények ezen a terjedelmen belül vannak, akkor a kivitelezői vizsgálat eredményét elfogadottnak kell tekinteni, függetlenül attól, hogy azok közül egyik, vagy akár mindkettő a követelmény előírás-értékét meghaladja, vagy alulmúlja. Ha két vizsgálati eredmény az összehasonlítási terjedelmen kívüli, akkor – megállapodás hiányában – egyeztető vizsgálatokat kell kérni.

(Megjegyzés: Amennyiben az *azonos minta* feltétele nem teljesül a két eredmény közötti eltérés metrológiailag csak a vizsgálatra vonatkozó külön körvizsgálat eredményei alapján lenne értékelhető. Ez a terjedelem szükségképpen nagyobb, mint az aszfaltokra vonatkozóan – az EN vizsgálati szabványokban megadott – összehasonlíthatósági kritérium. Arra, hogy „nem azonos”

minták – például ugyanazon szakasz eltérő helyeiről fúrt minták – esetében valamely paraméterre vonatkozóan körvizsgálatokat szervezzenek, nem találtunk külföldi példát. Egy ilyen körvizsgálati eredményhalmazban ugyanis ha az eloszlás nem megfelelő akkor nem is lehet kiértékelést végezni. Nem azonos minta esetében erre nagy az esély. Hangsúlyozzuk tehát, hogy fúrt minták esetében „azonos mintának” csak az egymás mellől kifúrt minták minősülnek.)

Azonos mintákat, azonos módszerrel vizsgálva a vizsgálati eredmények közötti eltérések metrológiailag szabályosan „semlegesek”. Ez azt jelenti, hogy az ellenérdekű felek közül egyiket sem hozzák hátrányosabb helyzetbe. Az összehasonlíthatósági feltételek teljesülése esetén az eltérést nem lehet szignifikánsnak tekinteni.

Ad c)

A megfelelőségigazolást hazánkban a 3/2003. (I. 25.) BM–GKM–KvVM együttes rendelet alapján kell végrehajtani. Ez a jogszabály a megfelelőség igazolását a *vállalkozó feladatává teszi*, azaz neki kell a szükséges mérésekről, vizsgálatokról gondoskodni.

A munkabizottság nem kíván jogi kérdésekben állást foglalni, de aggályosnak érzi azt a gyakorlatot, amelyben a megfelelőségigazolás során a megrendelők az ellenőrző vizsgálatok eredményeit is figyelembe veszik.

A megrendelő ellenőrző vizsgálatának megtervezésénél és végrehajtásánál célszerű tehát figyelembe venni a vállalkozó – egyébként a megrendelő által jóváhagyott – mintavételi tervét, illetve ellenőrző vizsgálatokat ennek megfelelően helyes végezni. Metrológiailag ez teszi lehetővé a helyes összehasonlítást és így a szükségtelen viták megelőzhetők. (A megrendelőnek természetesen joga van bármely helyről mintát venni, azokat megvizsgálni, de az ilyen mintavételek, illetve vizsgálatok eredményei önmagukban nem járhatnak külön – a kötelező jótállási kérdéseken túlmenően – jogkövetkezményekkel. Nyilvánvaló azonban az is, hogy az ilyen esetek számos tanulságot nyújthatnak a megrendelő számára a kivitelezői tevékenységet illetően.)

3. A KERÉKNYOM-VIZSGÁLATI ÉRTÉKKEL ÖSSZEFÜGGŐ VITA

A beküldött kérdésből kitűnően a vita abból adódott, hogy megrendelő véleménye alapján a típusvizsgálatban megadott deformációshajlam-érték a valóságban feltehetőleg nem teljesül.

A bizottság a kérdést áttanulmányozta és a rendelkezésre álló információk alapján (így pl. nem álltak rendelkezésre a megrendelői kontrolllabor és a „független” labor által mért értékek) a következő állásfoglalást adja.

Egy megvalósult (beépített) aszfaltréteg deformációs hajlama a keverék konkrétan is megvizsgált deformációs ellenállásán túl

még számos egyéb tényezőtől is függ, így pl. a meglévő pályaszerkezet tényleges állapotától és deformációs képességétől.

Az ÚT 2-3.301-1 előírásainak meghatározásánál a munkabizottság ezt figyelembe vette és álláspontja az, hogy a típusvizsgálatban meghatározott értékek megfelelősége esetén a keverék megfelelősége *nem* vitatható.

Mindenképpen meg kell jegyezni, hogy a keréknyomvizsgálat esetében az MSZ EN 12697-22 szabvány szerint végzett vizsgálat bevezetésével ténylegesen szigorodott a követelmény, mert ugyanazt a deformációs értéket lényegesen nagyobb vizsgálati terhelésszám mellett kell betartani.

A típusvizsgálat után a szükségszerű (és megengedett mértékű) gyártási ingadozásokból eredő eltérő értékek *önmagukban még nem jelentik* a keverék nem megfelelőségét.

Az adott esetben nincs információ a mért értékek nagyságáról, de az UTLAB szövetségnek a nyomvívóvizsgálattal kapcsolatos körvizsgálata a vizsgálati eljárás ismételhetőségét és összehasonlíthatóságát olyan terjedelműnek mutatja, amelynél meglepően nagy különbségek is metrológiailag ekvivalensnek tekinthetők, tehát valószínű, hogy ebben az értelemben nincs is szignifikáns eltérés.

A használat során tapasztalható esetleges meghibásodások kérdése a megrendelő szavatossági/jótállási jogosultságának érvényesítésével kezelhető.

Ismét hangsúlyozni kell, hogy – különösen felújítás esetében – a tényleges rétegviselkedés a keverék tulajdonságain kívül még számos tényezőtől függ.

Külön kérdés az, hogy lehetséges-e a megrendelő részéről *előzetesen* (tehát az ajánlatkérés során) az érvényes szabályozástól eltérő követelményértékeket, vagy megfelelőségigazolási módokat előírni.

Az útügyi műszaki előírások hatályba léptetője a közútkezelők számára a szabályozásokat – helyesen – kötelezővé teszi, illetve az attól való eltérést külön engedélyhez köti.

A munkabizottság nem kíván jogi kérdésekben állást foglalni, de véleménye az, hogy a fentiek *elvileg* kizárják az engedély nélküli eltérést. (Megjegyzendő, hogy a gyakorlatban számos eset van az engedély nélküli eltérésre.) Munkabizottságunk megfontolandónak, de hatáskörén kívül állónak tartja egy egyszerű, rugalmas, de szakmailag kontrollált eljárás bevezetését, a gyakorlatban előforduló *egyedi* esetekre vonatkozó szabályozás megvalósítását. Budapest, 2009. február 17.

MAÚT Aszfaltutak Munkabizottság